

אל ננחאנו?

קיבוץ מסדה, יום ו': מזחטן שנפגע באש תותחים ירדניים בעת קרב האש

ק רביהאש האדיר, שהיה נטוש ביום הששי האחרון, לא הותר עוד כל מי קום לאשלייה. המלחמה לא נסתיימה. עשרה חודשים אחרי מלחמת ששת-הימים, אין שלום ואין בטי חון לאורך הירדן — לא בשטחים המוחזקים ולא בישראל עצמה. המלחמה לא פתרה את הבעיות. ליתר דיוק: היא פתרה כמה בעיות חלקיות — אך הולידה במי קומן בעיות חמורות יותר.

★ ★ ★

ה בעייה המרכזית שנתעוררה בעיקר ה בות המלחמה, והשולטת בחיינו, היא זו: נוצר חלל ריק מעבר לירדן. והטבע אינו סובל חלל ריק. המיבנה העדין של הממלכה הירדנית הי האשמית, מיבנה שהתקיים במשך 19 שנה רק הודות לתמיכת ארצות-הברית, בריטניה וישראל, התרסק כימעט סופית. שבוע אחרי פעולת-כראמה, שפיצוציה האירו את המציאות באור-ברקים, ברור לחי לוסין כי המצב הוא כזה: בשטחים נרחבים ממיזרח לירדן שולטים עתה אירגוני-המלחמה הי פלסטיניים.

גם בעמאן, שרוב תושביה הם יוצאי פלסטין שממערב-הירדן, אין הממשלה הי האשמית מעזה עוד להתנכל לאנשי אל- פתח ועמיתיהם.

אין המלך יכול לקוות לעזרת שום מדינה ערבית אחרת, לחיזוק שלטונו. כי שום ממשלה ערבית אינה יכולה עוד להרשות לעצמה להתייצב מול אירגוני-החבלה.

ממעמ: המלך נשאר בודד, חסר-אונים. הוא הוכיח קבל עם ועולם כי אינו מסוגל עוד להגן על ארצו ועל נתיניו. שמי מדינתו פתוחים לרחחה בפני מטוסי-היל. כל אדם בעבר-הירדן יודע זאת. הוא יודע גם כי ממשלת ירדן מנהלת עתה מדיניות הסותרת את עצמה: היא תומכת רשמית באירגוני-החבלה הפלסטיניים, בשם שיחרור פלסטין — והיא מביאה על תושביה הבכי רח תגמול מוחץ של צה"ל, שאין היא מסוי גלת לעמוד בפניו.

אין לה כל יכולת להיחלץ ממעי גליקסמים זה.

כמה יכול המלך להתחזק מעמד במצב כזה?

★ ★ ★

אם יפול המלך, מה יבוא במקומו? מי יבוא במקומו? פעם נלחמו ממשלות-ערב ביניהן על הזכות לרשת את ירושתו של חוסיין. כיום אין איש רוצה בה.

לא המצרים, לא הסורים, לא העיראקים ולא הסעודים מעוניינים לרשת מצב חסר-תוחלת וחסר-מוצא.

איש מהם אינו רוצה להיתקע למציאות שבה יצטרך לבחור, כי הכרח, בין מלחמה בישראל לבין מלחמה בצבא-החבלה הפלסטיני.

איש מהם אינו מוכן להיכנס לתסבוכת העלולה לסכן גם את ארצו שלו, אם תת לקח מחדש מלחמה בממדים גדולים. (ונשרא מצריים, שיכול היה להשתלט היום על ירדן תוך כמה דקות, זוכר היטב את לקח תימן: הרבה יותר קל להיכנס לארץ ערבית אחרת, מאשר לצאת ממנה.) לכן, אם יפול המלך, קרוב לדאי כי תבוא במקומו ממשלה פלסטינית — ממ שלה מטרותה המוצהרות תהיה להפוך את ירדן כולה לבסיס-ענק למערכת-הטרור.

במילים אחרות: תקום מדינה של "אליפתח".

★ ★ ★

אפשרות כזאת, שעוד לפני חודש נראתה כדמיונית, מדגישה את ההתי פתחות האחרונה במרחב, התפתחות אשר השלכותיה המסקנותיה הן עצומות: אירגוני-החבלה הפכו לגורם לאוי מן מרחבי ובינלאומי.

באופן סטראדוכסלי, דחקא החלטת ממ

שלת ישראל לתקוף את כראמה היא שתרמה תרומה מכרעת להחשת תהליך זה. ממשלת ישראל טענה, בעת הפעולה, כי אינה לוחמת בירדן או בצבא הירדני, אלא באירגוני-החבלה בלבד. היא הבליטה את הי עובדה, כי לאורך קו הפסקת-האש נעלמה השליטה הירדנית, וכי בא במקומה שלטון אזרחי וצבאי של אירגוני-החבלה.

בלומר: היא הכירה באירגוני-החבלה כגורם מדיני וצבאי עצי מאי ונפרד.

בעיקבות ההכרה הישראלית באה ההכרה הבינלאומית. הצלב האדום הבינלאומי, לי משל, תבע השבוע להעניק לאנשי אל-פתח שניכוד, מעמד של שבוי-מלחמה.

דעת-הקהל העולמית כולה מתחילה להת- ייחס לאירגוני-החבלה כאל תנועת-שיחרור רגילה ושיגרתית.

התפתחות זו היתה בלתי-נמנעת. עובדה היא כי מאז המלחמה, בה נחלו ממשלות קאהיר, עמאן ודמשק תבוסות צבאיות כה מבישות, השתחררו אירגוני-החבלה לחלוטין מתלותם הקודמת בהן.

מצריים וסוריה שוב אינן מכווני נות את פעולות "אליפתח" — כי מידה רבה נוצר מצב הפוך.

לשון אחרת: אחרי שנים רבות של אי הכרה טוטאלית בעצם קיומו של הגורם הפלסטיני, עומדת עתה ישראל פנים אל פנים מול גורם זה, לא רק בדמות תושבי השטחים המוחזקים, אלא גם בדמות אויבי מדיני וצבאי בלתי-תלוי.

לפני עשרה חודשים יכול היה משה דיין להצהיר כי הוא "מחכה לטלפון מנאצר או מחוסיין". כיום אין משמעות לפסוק הזה. גם אילו היו נאצר וחוסיין ממלכי פנים — הם לא יוכלו להתחייב בשם "אליפתח". ובגלל קיומם של אירגוני-החבלה הפלסטיניים, אין נאצר או חוסיין מסוגלים לטלפן.

★ ★ ★

והי המציאות. מה נובע ממנה לגבי המערכה המדינית והצבאית של ישראל? עד עתה היו כסילים בישראל שדיברו בלשון: "אם נלמד אותם לקח, הם יפסיקו את ההכמות!"

היו גם חכמים-בלילה, תרתי-משמע, ש-

תבעו כי נפעיל טרור אישי נגד תושבי עבר-הירדן, ברוח יחידה 101. אילו נקטנו שיטה זו, היינו משיגים תוצאה הפוכה. לי אנשי אל-פתח לא איכפת כלל מה קורה לתושבי עבר-הירדן, ופעולות-הטרור היו דוחפות את צעירי ירדן לזרועות אל-פתח. חוששני, כי אותו כלל חל גם על מאורעות היום הששי האחרון. יכולה ישראל להפוך את כל רצוי עת מיזרח-הירדן לאדמה חרוכה — והדבר לא יפריע במאומה לי פעולות "אליפתח".

היו אנשים רציניים שקיח, כי פעולות צה"ל יפילו את המלך וישליטו בירדן שליט ערבי חזק — עבד-אל-נאצר או פייסל — שירסן את אירגוני-החבלה. גם תפיסה זו התיישנה עוד לפני שנולדה.

אין עוד שליט במרחב שיוכל, או אף יעז, להעמיד את עצמו מול אירגוני-המלחמה הפלסטיניים, שי כל ערבי רואה בהם צבא של שיחרור לאומי.

הרעיון לאיש את הגבול במשקיפי או"ם, או אף בחיל-הירום של האו"ם, אינו מעשי. שום כוח בינלאומי אינו יכול לבלום מלחמת-טרור, אלא אם כן כל הצדדים רוצים בכך (כמו שהיה בגבול המצרי, אחרי מיבצע-סיני). שום גורם ערבי או בינלאומי לא יבטיח את בטחון ישראל.

★ ★ ★

מה נותר? איזה מוצא הגיוני עוד בא בחשבון?

רק אחד: לכבוש את מיזרח-הירדן, לעלות על עמאן.

צמרת ישראל חושבת לאט-לאט. בדרך כלל היא מפגרת אחרי המציאות בזמן רב. אולם במקדם או במאוחר, לא יהיה מנוס מהתמודדות עם המציאות כמות שהיא. זה לא יארך זמן רב, כי המציאות היא דינאמית, והיא מדברת בשפת המוקש והפגז.

במזרח-הירדן נוצר חלל ריק. חלל ריק זה יכול להתמלא רק עליידי גורם פלסטיני, בדמות אל-פתח, או עליידי שלטון צבאי ישראלי.

אראו. אין אפשרות שלישית. ממילא, יוכל הקו הנוכחי את ישראל

להתמודדות עם ברירה פשוטה זו. באופטימיות העולות האופיינית לכסילים בישראל, יכולים אנשים שיטחיים לטעון כי כיבוש הרמה העבר-ירדנית יבטיח סוף-סוף את השלום והבטחון.

אולם הבטחון הוא מיקסם-שווא מידברי, המתרחק ככל שמשתד-לים להגיע אליו בטאנק.

במילים אחרות: כל מקום שאליו יגיע טאנק ישראלי, שם תיחצר תזית חדשה. לא גבול, אלא "גבול בטחוני" — קו הפסקת-אש שדרכו יסתננו החבלנים כדי לפגוע בישראל.

★ ★ ★

כוד מישחו לבוא ולומר: זה יותר טוב, תחת לשמור על הירדן והערבה, שכל החוצים אותם יכולים להרוג תלמידים בכאר אורה וחקלאים בקיבוץ מסדה, נשמור על קו המרחק מכל יישוב ישראלי. זהו יתרון בטחוני. לעומתו יש לשקול את המגרעות.

כיבוש עבר-הירדן יביא לשלטון ישראלי על למעלה מלושה מיליון ערבים — מאי חורי קו-הפסקת-האש החדש. הוא יעמיד את ישראל במצב מדיני בינלאומי חמור ביותר. הוא יטיל על ישראל מעמסה צבאית קשה בקיצור: הוא ייצור מצב "זמני", שהיה הרבה יותר קל ליצור אותו מאשר להיסטר ממנו. כי גם מן הקו החדש שיווצר לא תהיה אפשרות של נסיגה ללא הסדר — ולא ייתכן שום הסדר עם שום גורם ערבי, וזלת הגורם הפלסטיני.

בתום התרגיל, אחרי השינוי הי צבאי-הגיאוגראפי, נעמוד שוב כי פני אותה בעייה מדינית: הצורך להסתדר עם הגורם הפלסטיני.

★ ★ ★

כך אנו חוזרים אל הטענה היסודית, שהשמענו לא פעם: אין למצב הנוכחי שום פיתרון צבאי אמיתי.

יש לו רק פיתרון מדיני.

הפיתרון המדיני פירושו: עימות ישיר עם הגורמים הפלסטיניים, הכוללים עתה את אירגוני-החבלה.

עימות המחייב פיתרון הבעייה הרודפת אותנו מזה שלושה דרי רות: "בעיית ארץ-ישראל".